

Mszana Dolna משאנה דולנה

היהודים הראשונים הופיעו במשאנה דולנה קרוב לוודאי כבר במעבר בין המאות ה"ז והי"ז. זאת היות שהעיר הייתה מונחת על דרכי מסחר חשובות מקרקוב לקושיצה. ההתיישבות היהודית המאורגנת יותר במשאנה דולנה החלה במחצית המאה הי"ח. באותו הזמן התגוררו בעיר יהודים שחכרו בתי מרזח.

ידוע כי בשנת 1870 קמה במשאנה דולנה קהילה יהודית עצמאית, שהחזיקה בבית כנסת ובבית עלמין. בית העלמין קם קרוב לוודאי כבר במאה הי"ח. הוא הוקם בצדו של תל, דרומית-מערבית ממרכז העיר, סמוך לכביש המוביל לזאקופנה (כעת ברחוב זאקופיאנסקה). בית העלמין מילא את תפקידו כאתר קבורה עד לפרוץ מלחמת העולם השנייה. בעת הכיבוש הגרמנים החריבו את בית העלמין. תהליך ההרס נמשך גם אחרי שנת 1945.

כעת בית העלמין משתרע על שטח של כ-0,24 הקטר והוא קטן יותר משהיה בהתחלה, משום שלאחר מלחמת העולם שנייה בקצוות החלקה של בית העלמין נסלל כביש. בבית העלמין נשתמרו פחות או יותר 30 מצבות. על חלק מהמצבות נשתמרו תבליטים בצורה של ענפי גפן, סמלים יהודיים אופייניים אחרים וגם כיתובים. סדר השורות בקבורה המקורית לא היה ניתן לשיחזור.

בשנת 1989 בית העלמין בשמאנה דולנה נרשם ברשימת האתרים לשימור תחת המספר A-606, ביום ה-20 בדצמבר 1989. בשנת 1991 ביוזמתו של ליאו גטרר, שמוצאו מהעיירה, בית העלמין חודש. הוקמה גדר ברזל ובו שער כניסה.